

Meer rust en vrije tijd, maar ook eenzaamheid en verveling

Ervaringen van jongeren met de coronacrisis

Jongerenraad Dordrecht
Spuiboulevard 300
3311GR Dordrecht
E-mail: jongerenraad.dordt@gmail.com
Website: www.jongerenraad-dordrecht.nl
Twitter: @YOUNGdordt
Facebook: jongerenraad.dordrecht
Instagram: @jongerenraaddordrecht

Adviesraad Wmo & Jeugd Dordrecht
Singel 395
3311 HG Dordrecht
info@adviesraadwmojeugdordrecht.nl
www.adviesraadwmojeugdordrecht.nl
@JeugdWmo
adviesraadwmojeugd.dordrecht
@adviesraadwmojeugdordrecht

September 2020

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. De enquête	4
3. Resultaten van de enquête	4
4. Conclusies en aanbevelingen	6
6. Verslag van de pizzabijeenkomst	8

Bijlagen	
Bijlage 1	De enquête
Bijlage 2	De resultaten
Bijlage 3	Tabellen, grafieken en opmerkingen

Samenvatting

De Jongerenraad Dordrecht en de Adviesraad Wmo & Jeugd waren benieuwd naar de ervaringen van jongeren met de coronacrisis. Is hun leven veranderd? Maakten zij zich zorgen? Zo ja, waarover? De Jongerenraad is een doorvoerbuis van jongeren naar de gemeenteraad en van de gemeenteraad naar jongeren. De Adviesraad Wmo & Jeugd adviseert het college van B&W over de Wmo en de jeugdhulp op basis van de ervaringen en signalen van inwoners van Dordrecht.

We hebben een enquête verstuurd om de ervaringen van jongeren op te halen. We hebben vragen gesteld over de belangrijkste veranderingen sinds de coronacrisis, zorgde de crisis voor (meer) problemen op school, werk of het persoonlijke leven? Of waren er juist positieve veranderingen? De enquête is verspreid in de periode van 12 juni tot en met 17 juli 2020. De enquête is door 230 jongeren ingevuld. 146 van hen komen uit Dordrecht en 84 uit de omliggende gemeenten. Hieronder treft u de conclusies en aanbevelingen aan.

Conclusies en aanbevelingen

Invloed van corona op het leven: jongeren gaven aan dat corona redelijk tot veel invloed heeft gehad op school/studie, werk, sociale en persoonlijke leven en vrije tijd. Hoewel corona dus veel invloed heeft gehad, maakten jongeren zich hier geen tot een klein beetje zorgen over. Bij de vragen 'over mij' gaf overigens wel 41% van de jongeren aan dat zij persoonlijke problemen hebben, "Ik voel me erg overbelast. Naast school, werk in de zorg heb ik ook nog een thuissituatie. Mijn moeder is 3 jaar geleden overleden en sindsdien is het allemaal wat moeilijker voor ons". Zorgen zijn er over familie en vrienden, "Ik maak me enigszins zorgen over mijn jongere broertje. Hij heeft op dit moment klachten".

Positief aan de coronacrisis: meer rust en vrije tijd. "Je hebt niet meer de groepsdruk als iedereen op zaterdagavond gaat stappen".

Negatief aan de coronacrisis: eenzaamheid, verveling en minder sociale contacten. "Gevoel van eenzaamheid door gemis sociale contacten".

Pesten en sexting: iets minder dan de helft van de jongeren gaf aan dat het digitaal pesten hetzelfde is gebeven, terwijl ongeveer hetzelfde aantal jongeren aangaf dat het digitaal pesten erg/een beetje is toegenomen. Het merendeel van de jongeren gaf aan dat sexting is een beetje tot erg is toegenomen.

Aanbeveling: er moet aandacht zijn voor de persoonlijke problemen van jongeren, waaronder eenzaamheid, digitaal pesten en sexting. Jongeren moeten laagdrempelig met iemand contact op kunnen nemen om hun problemen te bespreken, zoals een mentor of het jongerenwerk. Indien nodig moeten zij professionele hulp krijgen. Belangrijk om de mogelijkheden breed bekend te maken. Ook onlinemogelijkheden, zoals www.jongerenhulponline.nl
De Jongerenraad pakt eenzaamheid onder jongeren op, als een van hun aandachtspunten.

Jeugdhulp: bij iets minder dan de helft van de jongeren stopte de jeugdhulp. Zij vonden dit vervelend, "Hierdoor kon ik geen fysieke begeleiding krijgen. Ook gingen bezoeken met mijn biologische moeder niet door", een jongere gaf aan "Fijn dat ik even rust had van alle gesprekken". Bij iets meer dan de helft liep de hulp door, grotendeels via videobellen. De helft vond dit prima, "Beter want dan is het veiliger" de andere helft niet, "Onpersoonlijk & ik was snel afgeleid".

Aanbeveling: voor een groep jongeren is videobellen een goede vervanging voor fysiek contact. Samen met jongere moet gekeken worden wat de beste vorm is.

Betrokken bij besluiten rond corona: bijna drie vierde van de jongeren werd niet betrokken bij de besluiten over corona. Bijna de helft wil ook niet meepraten of –beslissen. Als zij wel betrokken worden, dan is dat voornamelijk bij school/ studie, werk en in minderen mate bij sport. En dit zijn precies de onderwerpen waarover zij willen meepraten en –beslissen. Een jongere geeft aan "Maar ik vind dat we jongeren een veel groter podium moeten geven".

Aanbeveling: betrek jongeren bij de beslissingen die genomen worden over school/studie, werk en sport. Maak hierbij gebruik van de ervaringen van de Jongerenraad, studentenraden van scholen, de jongerenafdeling van vakbonden en jongerenwerkers.

1. Inleiding

De Jongerenraad Dordrecht en de Adviesraad Wmo & Jeugd waren benieuwd naar de ervaringen van jongeren met de coronacrisis. Is hun leven veranderd? Maakten zij zich zorgen? Zo ja, waarover? De Jongerenraad is een doorvoerbuis van jongeren naar de gemeenteraad en van de gemeenteraad naar jongeren. De Adviesraad Wmo & Jeugd adviseert het college van B&W over de Wmo en de jeugdhulp op basis van de ervaringen en signalen van inwoners van Dordrecht.

We besloten weer een enquête te versturen om de ervaringen van jongeren op te halen. Hier hebben we inmiddels goede ervaring mee. Eind 2019 hebben we een enquête gehouden over de hulp aan jongeren in Dordrecht¹. Toen hebben 926 jongeren de enquête ingevuld.

2. De enquête

In overleg hebben we de enquête opgesteld, zie bijlage 1. We hebben vragen gesteld over de belangrijkste veranderingen sinds de coronacrisis, zorgde de crisis voor (meer) problemen op school, werk of het persoonlijke leven? Of waren er juist positieve veranderingen? De enquête is verspreid in de periode van 12 juni tot en met 17 juli 2020.

Werving

De Jongerenraad richt zich op jongeren tussen de 15 en 25 jaar. De enquête is dan ook verspreid onder jongeren in deze leeftijdscategorie. We hebben de enquête verspreid via onze sociale mediakanalen. Verder heeft de Jongerenraad betaalde advertenties op Instagram en Facebook gezet. De groep is daarmee niet representatief voor de jeugd in Dordrecht. De signalen zijn volgens ons, op hoofdlijnen, wel representatief.

Attentie voor deelname

Als trigger voor het invullen, zijn 10 cadeaubonnen ter beschikking gesteld. Nadat alle enquêtes waren ingevuld, hebben we at random tien jongeren gekozen die een bon hebben gekregen.

3. Resultaten van de enquête

De enquête is door 230 jongeren ingevuld. 146 van hen komen uit Dordrecht en 84 uit de omliggende gemeenten. Hieronder kunt u, op hoofdlijnen, de resultaten lezen. In bijlage 2 staan de uitgewerkte resultaten en in bijlage 3 de tabellen, grafieken en opmerkingen.

De enquête is minder vaak ingevuld dan de vorige keer. We vermoeden dat dit komt door de vakantieperiode. 22% van de jongeren heeft aangegeven dat zij door willen praten over de uitkomsten van het onderzoek. Op 18 september hebben we met deze jongeren doorgepraat over de resultaten van de enquête. Het verslag van deze (pizza)bijeenkomst staat op pagina 8.

3.1 Leeftijd, opleiding en woonsituatie

- 80% is 18 jaar of ouder. De rest is jonger.
- 40% zit op het vmbo/mbo/mavo, 34% op het hbo/universiteit, 20% havo/vwo, 1% basisonderwijs en 4% heeft 'anders' ingevuld, zij hebben een tussenjaar, werken of volgen praktijkonderwijs.
- 53% woont met beide ouders, 25% met één van de ouders. De rest woont op zichzelf, woont samen, woont begeleid, in een gezinsvervangend tehuis of bij een oom/tante.

3.2 Invloed van corona op je leven

Corona heeft veel invloed (gehad) op school/studie (54,6%), werk (39,2%), sociale leven (42,7%) en vrije tijd (43,6%). De invloed van corona op het persoonlijke leven was bij de meeste jongeren redelijk (34,8%).

3.2.1 Zijn er dingen positief of negatief veranderd voor jou

58% gaf aan dat er dingen positief veranderd zijn. Ze noemen meer rust, "Meer rust, thuis school was ook wel fijn. Minder prikkels, meer energie". En ook meer (vrije) tijd "Meer tijd voor mezelf ook om na te denken waar uiteindelijk weer beslissingen uit zijn ontstaan".

69% gaf aan dat er dingen negatief veranderd zijn. Eenzaam, verveling en minder sociale contacten werden vaak genoemd: "Eenzaam, verdriet, angst", "Verveling is heel erg, je doet zowat elke dag hetzelfde" en "Hele sociale leven is om zeep geholpen".

¹ <https://adviesraadwmojeugdordrecht.nl/2020/01/29/is-er-hulp-voor-jou-2/>

3.2.2 Maak je je ergens zorgen over

- 54,7% maakt zich een beetje tot veel zorgen over school
- 40,5% maakte zich een beetje tot veel zorgen over werk

Stelling	Nee, helemaal niet	Een beetje	Ik maak me zorgen	Ik maak me veel zorgen	Niet van toepassing
Over school	74 (32.6)	66 (29.1)	39 (17.2)	19 (8.4)	29 (12.8)
Over je werk	106 (46.7)	52 (22.9)	35 (15.4)	5 (2.2)	29 (12.8)
Over jezelf (hoe je je voelt)	83 (36.6)	73 (32.2)	46 (20.3)	23 (10.1)	2 (0.9)
Over vrienden of familie	51 (22.5)	91 (40.1)	61 (26.9)	24 (10.6)	0 (0)
Over hulp die je krijgt	136 (59.9)	29 (12.8)	17 (7.5)	6 (2.6)	39 (17.2)

- 62,2% maakte zich een beetje tot veel zorgen over zichzelf
- 77,6% maakte zich een beetje tot veel zorgen over familie.
- 22,9% maakte zich een beetje tot veel zorg over de hulp die ze krijgen

Wil je hier nog iets over kwijt: 22% heeft deze vraag beantwoord. Zij maakten zich zorgen over hun financiën "Door de huidige crisis heb ik voorlopig tot december geen werk", hun opleiding "Ik loop achter op verschillende stukken schoolwerk en moet andere projecten ook nog doen, allemaal voor het eind van het schooljaar. Anders ga ik niet over", en over het handhaven van de corona-regels "Omdat het er op dit moment regels worden veranderd en de 1,5 meter blijft. En iedereen daar steeds meer moeite mee krijgt".

Zijn er nog andere dingen waar je je zorgen over maakt: 27% heeft deze vraag ingevuld. Zij maakten zich zorgen over de toekomst "Hoe de economie eruitziet als ik klaar ben met studeren", "Hoe lang alles nog gaat duren" en "Ik maak me een beetje zorgen over de terugkeer naar normaal, en of dat misschien een tweede coronagolf kan riskeren".

3.3 Over mij

- 12% is mantelzorger
- 11% heeft te maken (gehad) met misbruik en/of mishandeling
- 15% heeft (weleens) schulden of moeite om rond te komen
- 33% voelt zich eenzaam
- 41% heeft persoonlijke problemen (niet lekker in mijn vel/ depressief of problemen met familie)
- 3% heeft 'anders' ingevuld, zoals "Mijn vader is zijn baan verloren. Op dit moment hoef ik financieel nog niet voor hem te zorgen, maar die kans bestaat zeker".

Wil je hier nog iets over kwijt: 13% heeft deze vraag ingevuld. De antwoorden variëren van "De eenzaamheid is nu wat minder maar ik voel het nog wel, evenals dat ik minder vrijheid voel dan voorheen", "Ik zit helaas in een depressie en heb nu de participatiewet uitkering maar ik kan niet voldoen aan de eisen wat me extra stress oplevert. Ook ben ik suïcidaal" tot "Gaan jongeren deze crisis moeten betalen? Waarschijnlijk wel... Dit zal niet ten goede komen van ons psychische welzijn. Is dat probleem straks niet groter dan het virus?"

3.3 Sexting en pesten

47% gaf aan dat het digitaal pesten hetzelfde is gebleven en 42% gaf aan dat het erg/een beetje is toegenomen.

31% gaf aan dat sexting hetzelfde is gebleven en 68% gaf aan dat het erg/een beetje is toegenomen.

3.4 Jeugdhulp

17% heeft de afgelopen maanden jeugdhulp gehad. Bij 44% werd de hulp tijdelijk stopgezet. De meesten vonden dit vervelend. "Erg vervelend want hierdoor merkte ik aan mij zelf dat ik bepaalde dingen begon op te kroppen. We hadden wel telefonisch contact maar dat is toch anders". Bij 56% liep de hulp door.

Videobellen met je hulpverlener: 58% heeft gevideobeld met de hulpverlener, de rest niet. De meningen over het videobellen liepen uiteen. De helft vond het prima/goed/efficiënt: "Raar maar het hielp wel. Bepaalde onderwerpen die anders niet aan bod zouden komen, kwamen nu juist wel ter sprake en dat was fijn". De andere helft vond het niet zo fijn/ongemakkelijk/onpersoonlijk: "Helemaal

niks, ik ben al moeilijk met iets toegeven en toen was het heel makkelijk om te zeggen ja alles gaat goed”.

3.5 Betrokken bij besluiten rond corona

71% gaf aan dat zij of jongeren uit hun omgeving niet betrokken werden bij besluiten rond corona. Als jongeren wel betrokken werden, dan is dat voornamelijk bij school/studie (16%), werk (19%) en sport (5%).

Wil je meepraten en meebeslissen over de besluiten rond corona: 48% wil niet meepraten of –beslissen over de besluiten rond corona. Jongeren die wel mee wil meepraten en -beslissen, willen dat voornamelijk over school/studie, gevolgd door werk en sport. 8% heeft ‘anders’ ingevuld. Zij willen meepraten en –beslissen over “politieke beslissingen” en “Social distancing, hoe dat vorm wordt gegeven”.

3.6 Opmerkingen

23% ‘wil nog iets anders kwijt’. Een paar reacties: “Zoals hiervoor gevraagd werd, denk ik inderdaad dat het goed is dat jongeren meer betrokken worden bij de besluitvorming rondom corona. Dat geeft ons onze stem een beetje terug en voelt toch een stuk vrijer”, “Door corona zelf te hebben gehad als jongere (20) heb ik deze ervaring meegekregen. Ik ben blij dat het nu voorbij is, maar zal natuurlijk nog steeds voorzichtig zijn. Je weet nooit waar je het kan oplopen? En ik als stagiaire in de thuiszorg had dit al helemaal niet verwacht!” en “Ik maak mijzelf wel zorgen om het psychische gesteldheid van vele mensen. Gaan we deze crisis ook psychisch overleven?”

Alle opmerkingen staan in bijlage 3.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Invloed van corona op het leven

Jongeren gaven aan dat corona redelijk tot veel invloed heeft gehad op school/studie, werk, sociale en persoonlijke leven en vrije tijd. Hoewel corona dus veel invloed heeft gehad, maakten jongeren zich hier geen tot een klein beetje zorgen over. Bij de vragen ‘over mij’ gaf overigens wel 41% van de jongeren aan dat zij persoonlijke problemen hebben, “Ik voel me erg overbelast. Naast school, werk in de zorg heb ik ook nog een thuissituatie. Mijn moeder is 3 jaar geleden overleden en sindsdien is het allemaal wat moeilijker voor ons” en “Ik woon sinds kort op mezelf en ik heb net een baan, maar die kampen met geldgebrek dus volgt mogelijk ontslag, hierdoor kan ik mijn huis niet betalen”. Zorgen zijn er over familie en vrienden, “Ik maak me enigszins zorgen over mijn jongere broertje. Hij heeft op dit moment klachten”.

Positief aan de coronacrisis: meer rust en vrije tijd. “Ik heb inderdaad mijn rust kunnen pakken, dit had ik nodig omdat ik met een burn-out zat”, “Je hebt niet meer de groepsdruk als iedereen op zaterdagavond gaat stappen” en “Meer tijd doorbrengen thuis met elkaar, meer spelletjes doen”.

Negatief aan de coronacrisis: eenzaamheid, verveling en minder sociale contacten. “Gevoel van eenzaamheid door gemis sociale contacten”, “Heel eenzaam, geen structuur en geen inkomen” en “Verveling sowieso, maar je bent ook meer tot jezelf en dat zet aan tot denken, niet altijd positief”.

Pesten en sexting: iets minder dan de helft van de jongeren gaf aan dat het digitaal pesten hetzelfde is gebleven, terwijl ongeveer hetzelfde aantal jongeren aangaf dat het digitaal pesten erg/een beetje is toegenomen. Het merendeel van de jongeren gaf aan dat sexting is een beetje tot erg is toegenomen.

Aanbeveling

Er moet aandacht zijn voor de persoonlijke problemen van jongeren, waaronder eenzaamheid, digitaal pesten en sexting. Jongeren moeten laagdrempelig met iemand contact op kunnen nemen om hun problemen te bespreken, zoals een mentor of het jongerenwerk. Indien nodig moeten zij professionele hulp krijgen. Belangrijk om de mogelijkheden breed bekend te maken. Ook onlinemogelijkheden, zoals www.jongerenhulponline.nl

De Jongerenraad pakt eenzaamheid onder jongeren op, als een van hun aandachtspunten.

4.2 Jeugdhulp

Bij iets minder dan de helft van de jongeren stopte de jeugdhulp. Zij vonden dit vervelend, “Hierdoor kon ik geen fysieke begeleiding krijgen. Ook gingen bezoeken met mijn biologische moeder niet door”, een jongere gaf aan “Fijn dat ik even rust had van alle gesprekken”. Bij iets meer dan de helft liep de

hulp door, grotendeels via videobellen. De helft vond dit prima, “Beter want dan is het veiliger” de andere helft niet, “Onpersoonlijk & ik was snel afgeleid”.

Aanbeveling

Voor een groep jongeren is videobellen een goede vervanging voor fysiek contact. Samen met jongere moet gekeken worden wat de beste vorm is.

4.3 Betrokken bij besluiten rond corona

Bijna drie vierde van de jongeren werd niet betrokken bij de besluiten over corona. Bijna de helft wil ook niet meepraten of –beslissen. Als zij wel betrokken worden, dan is dat voornamelijk bij school/studie, werk en in minderen mate bij sport. En dit zijn precies de onderwerpen waarover zij willen meepraten en –beslissen. Een jongere geeft aan “Maar ik vind dat we jongeren een veel groter podium moeten geven”.

Aanbeveling

Betrek jongeren bij de beslissingen die genomen worden over school/studie, werk en sport. Maak hierbij gebruik van de ervaringen van de Jongerenraad, studentenraden van scholen, de jongerenafdeling van vakbonden en jongerenwerkers.

Verslag pizzabijeenkomst op 18 september 2020

Aanwezig: 12 jongeren, waarvan 3 leden van de Jongerenraad Dordrecht, de medewerker cliëntenparticipatie van de St. Jeugdteams en 2 leden van de Adviesraad Wmo & Jeugd Dordrecht.
Leeftijd: 14-19 jaar. De gemiddelde leeftijd lag wat lager dan de jongeren die de enquête hebben ingevuld (80% is ouder dan 18 jaar).

Eerste opmerkingen: “Je went aan de quarantaine”, “het was saai”, “leuk om niet naar school te gaan” en “ik ben veel meer gaan sporten omdat ik tijd over had”.

Een paar jongeren geeft aan dat iemand in hun naaste omgeving corona heeft gehad en dat zij zich zorgen maken over hun ouders en opa/oma. Ook uit de enquête kwam dit naar voren. Jongeren vinden het prima om rekening te houden met ouderen/kwetsbare mensen. Deze groepen moeten ook rekening houden met jongeren, zodat jongeren meer hun gang kunnen gaan.

Sociale contacten: de jongeren geven aan dat ze de fysieke persoonlijke contacten hebben gemist. De contacten waren vooral online. Onlinecontacten waren er altijd al, maar in deze periode veel meer. Jongeren onder de 18 hoeven onderling geen afstand te houden, ze houden wel afstand als het om volwassenen gaat.

Uit de enquête kwam naar voren dat jongeren zich eenzaam voelden. De jongeren die op de pizzabijeenkomst waren, hebben zich niet eenzaam gevoeld. Er werd aangegeven dat het moeilijk is om dit toe te geven in een groep.

Online pesten en sexting: de jongeren vinden dat het online pesten en sexting niet zijn toegenomen. Pesten komt sowieso niet veel voor, maar de een kan het wel als pesten ervaren en de ander niet.

Online les krijgen: een van de jongeren geeft aan dat het lastig was om een dagritme te vinden, anderen hadden hier geen last van (in de ochtend les, in de middag huiswerk maken en in de avond werken). De online lessen vonden de meesten niet zinvol. De wat oudere docenten hadden er moeite mee, er werd weinig uitgelegd, het was meer een vragenuurtje. Ze hebben weinig geleerd in deze periode en je ging makkelijker over. Toch hebben ze niet het gevoel dat ze veel achterstand hebben opgelopen. Vaak leggen docenten de stof opnieuw uit. Een deel van de jongeren is naar vervolgonderwijs gegaan of heeft een ander vakkenpakket.
Een van de jongeren geeft aan dat zij met een hbo-opleiding is begonnen. Alles lessen zijn online, er was geen introductie. Dat is een lastige start. Ze denkt dat er nu meer jongeren gaan afhaken.

Bijbaantje: 40,5% van de jongeren die de enquête heeft ingevuld, maakte zich een beetje tot veel zorgen over hun werk. De jongeren die aanwezig waren op de pizzabijeenkomst maakten zich geen zorgen. Hun bijbaantje ging gewoon door of ze zijn begonnen met een bijbaantje, het gaat vooral om vakkenvullen.

Meepraten en meebeslissen: de jongeren willen meepraten en meebeslissen, vooral over de beslissingen die op school genomen worden. Verder willen ze meepraten over de beslissingen die genomen worden door de Veiligheidsregio. Ze vonden het lastig om aan te geven wat ze anders zouden willen.